

Il mir dalla tuor principala ei puspei veseivels. El ei vegnius construius 1233.

FOTOS AUGUSTIN BEELI

Ils mirs e lur historia ein segirai

Las fundaziuns Pro Laax e Platta Pussenta han organisau questa stad ina restauraziun dalla ruina Lagenberg. Sil crest digl Uaul Casti regordan ils mirs vi d'in stabiliment medieval.

AUGUSTIN BEELI/FMR

Ella regiun dalla Foppa ein biars fastitgs svani. U ch'els ein disfats diltut ni las davosas restonzas zuppadas denter caglia e bostga. Da plirs castials san ins pauc ni nuot pli. Aschia dil casti da Wildenberg a Falera, da quel dils da Belmont a Castrisch, dils Montalta a Sevegin e Riein e d'in casti dils signurs da Löwenstein denter Glion e Schluein. Era las ruinas dil vegl casti da Löwenberg sil grep sur Schluein ein surcarchidas, ellas ein vidlunder da svanir ord la memoria dalla populaziun. Ch'ei deva a Laax in casti cul num «Lagenstein» ei vegniu enconuschent puspei dapi che la Pro Laax ha aviert gl'onn 2014 ina senda culturala.

Casti resta presents

A Plaun Casti, sut il crest digl Uaul Casti, ha la fundaziun montau ina tabla che renda attent alla ruina Lagenberg. Tochen lu savevan mo ils specialists dalla historia medievala ch'els Habsburghès cumandavan avon 750 onns a Laax. La tabla informescha ch'il castellan da Lagenberg seigi documentaus gl'onn 1283. Igl ei il temps che la Confederaziun ei naschida cugl engriment sil Rütli.

Da quei temps fagevan ins a Laax mintg'onn ina fiera sut il casti. Laax fuva in contadi e sut-tamess direct al retg habsburghes Albert I. Marcadonts vegnevan da Ligiau sur il Lucmagn, ins marcadava biestga e cavals, vin, teilas, sal, curom ed autra rauba dil mintgagi. Probabel fuva quella fiera mintgamai gl'october. Tals detagls ein denter buca documentai. Quei ch'ei actualmein clar ei ch'els fastitgs dil casti ein puspei veseivels. Grazia all'iniziativa dalla Pro Laax e cun sustegn organisatoric dal-

In schurmetg tochen che la maula ei schetga: Il plastic schurmegia las crunas dils mirs. Sin quellas han ins mess maula originala.

la fundaziun Platta Pussenta resta quella perdetga dalla historia presenta alla populaziun.

Sondaschas cun radar

Gl'Uaul Casti ha piars questa stad zacontas plantas. La fin da matg ha l'equipa dil revier forestal Sagogn-Laax tagliau il cagliom e pinau uaul a moda controllada e moderada. Las ragischs da pegns e tieua smaccavan pli e pli tras las restonzas dils mirs dil vegl casti. La Pro Laax ha proponiu ina intervenziun minimala. Ella descripziun dil project scriva la fundaziun: «Finamira eis ei e resta da mantener la ruina sco part dalla cultura dalla vischnaunca da Laax. La populaziun duei saver imprendier d'enconuscher quella part dalla historia».

Suenter ch'els bostgers han pinau il matg las plantas entuorn ils mirs ha ina interpresa da construcziun liberau quels questa stad da tschepets e tratsch. Era ils sochels dalla miraglia dueien restar libers e veseivels. L'jamna vargada han ils mistergners finiu quella part. Els

han era fatg in sempel trutg e migliurau gl'access sil crest dalla ruina.

La Tgira da monuments ed il Survetsch archeologic dil Grischun han accumpignau e susteniu il pign project a Laax. «Ils proxims gis vegnin nus aunc a far las mesiraziuns geofiscalas cul radar ella tiara. Planisau ei quei pigl areal dalla tuor e dil casti avanzau», declara *Christoph Walser*. El ha menau las lavurs archeologicas. Scavaziuns pli extendidas ein buca planisadas. «Las sondaschas cul radar dueien dar envesta el sutterren dil crest-casti. Cun quella lavur vulein nus survegnir novas enconuschentschas co gl'entir complex era formaus oriundamein», explichescha gl'archeolog. Ei hagi aunc ina massa objects ella tiara en ed entuorn Lagenberg, denton maunchien las resursas da far excavaziuns pli vastas. Cul project han ins perinagada saviu salvar las restonzas dil vegl casti. La proxima generaziun duei era aunc haver in'incumbensa e restar daferton ellas marveglias.

MUSTÉR

Cantadurs sin viadi

Da venderdis proxim entochen dumengia, ils 10 d'october fa il chor viril da Pfäffikon/Turigt in viadi el Grischun e Tessin. Ella claustra da Mustér concerteschan ils umens il venderdis, ils 8 d'october allas 19.00 ella baselgia S. Martin.

Il chor viril Pfäffikon ha in variont program da concert cun canzuns sacralas tochen regionalas ed internaziunals e quei en differents lungatgs da tudestg entochen romontsch e perfin african. Ils umens contan sut la bitgetta dils dirigents *Martin Kuttruff* e *Reto Huber*. Martin Kuttruff suna silla gronda orgla dalla claustra; la secunda sonata da Mendelssohn e la virtuosa «Suite Gothique» dil cumponist franzos Leon Boellmann. L'entrada ei libra e pusseivla sulettamein cun certificat da Covid. Ei vegn fatg ina collecta.

Viseta agl urlaun

Suenter ina viseta a Cuera vegn il chor viril Pfäffikon a viagiari vinavon a Trun per visitar il Museum Cuort Ligia Grisca. Leu miran ei l'exposiziun d'Alois Carigiet e s'entaupan culs veterans dil Chor Viril Trun. Ils dus chors colligia numnadamein ina historia speciala.

Il 1980 ha il chor viril Pfäffikon festivaus siu giubileum da 150 onns. Era il chor viril da Trun haveva priu part alla fiasta e regalau a caschun da quella in maletg d'Alois Carigiet al chor. Sin quel ei in urlaun da veser. Avon enzacons onns han ei lu puspei purtau anavos a Trun il maletg custeivel e quel sesanfla dapi lu (sco emprest) el museum nua ch'els cantadurs da Pfäffikon vistan el la proxima fin d'jamna. (fmr/sr)

LUCMAGN

Via serrada durant ina notg

La notg da mardis, ils 19 d'october allas 20.00 sin mesjamna, ils 20 d'october 2021 allas 05.00 sto la via dil Lucmagn naven da S. Gions entochen sil pass vegnir serrada. Il motiv persunter ei la demontascha d'ina tschaghegna. Sco quei che la partiziun da traffic dalla Polizia cantunala dil Grischun communichescha, exista negina pusseivladada da sviar. Pedunzs e ciclists pon passar il plazzal. En cass da schliat'aura vegnan las lavurs spustadas sil proxim luverdi cun condiziuns meteorologicas favoreivlas. En cass da damondas stat igl Uffeci da construcziun bassa dil Grischun, partiziun construcziun da vias, a disposiziun per telefon 081 257 37 69. (cmd/fmr)

SPITAL GLION

Ulteriuras pusseivladads da schar violar senza s'annunziar

Il Spital regiunal Surselva porscha ulteriurs termins per schar dar la virola encunter COVID-19 senza preannunzia: Mesjamna, ils 6 d'october 2021 e mesjamna, ils 13 d'october 2021 pon ins schar violar denter las 17 e las 20.00. Quella purschida vala per tuts naven da 12 onns- Sclariments dat la menadra dil center da violar, Cecilia Vincenz al telefon 081 926 59 09. (cdm/fmr)

— FMR FUNDAZIUN
| MEDIAS
RUMANTSCHAS

Münchner Freiheit vegn a Sedrun

Ils 10 da settember 2022 ha la secunda ediziun da «Schlagerfieber Sedrun-Disentis» liug. Quei cun l'enconuschenta band dalla Tiaratudestga Münchner Freiheit.

SUSI ROTHMUND/FMR

La «febra da schlagers» ei sederasada a Sedrun cu l'Uniun events Tgina dil Rein ha envidau il settember 2019 all'emprema ediziun da «Schlagerfieber Sedrun-Disentis». Previdas fuvan ulteriuras ediziuns il 2020 ed era quest atun, mo muort la pandemia da corona han quellas stuiu vegnir spustadas. Ils bigliets gia acquistai valan per l'auter onn.

«Ohne dich...»

A caschun da sia davosa sentupada ha il comite d'organisaziun – cun *Silvio Schmid* alla testa – decidiu, che «Schlagerfieber Sedrun-Disentis» duei haver liug l'auter onn e quei sonda, ils 10 da

Igl act principal alla secunda ediziun da «Schlagerfieber Sedrun-Disentis» ei la gruppa tudestga «Münchner Freiheit».

FOTO MAD

settember 2022. Tenor in communicau als mieds da massa entscheiva la fiasta da schlagers gia la sera avon. Venderdis, ils 9 da settember 2022 ha liug ella halla plurivalenta Dulezi a Sedrun ina parti per scaldar e quei cun *DJ Quirino*. La sonda infetescha la «febra da schlagers» vinavon ed era lu han ils concerts liug ella halla plurivalenta Dulezi. Ils stars dalla sera ein senza dubi ils cantadurs dall'enconuschenta gruppa Münchner Freiheit. Tgi enconuscha buca lur hits sco «Ohne dich (schlaf ich heut Nacht nicht ein)» ni «Tausendmal du?»

«Zipfelbuben»

Silla tribuna a Sedrun se presenta plinavon era la cantadura *Sonia Liebing*, il

shootingstar dil schlager tudestg. Ulteriurs acts ein il star da schlager ord la Svezia, *Julia Lindholm* ed il duo svizzer Stixi & Sonja. Duas bands ch'ei medemamein dalla partida e han gia procurau avon dus onns per in'atmosfera tut speciala ein ils «Zipfelbuben» dalla Tiaratudestga ed ils «Jungfidelen» da Kärnten/Austria. La moderaziun dalla sera surpren era l'auter onn igl entertainer DJ Tom-s.

Ulteriuras informaziuns:
www.schlagerfieber.ch.